

dij

LAUDÁCIÓ

- ¶ Kedves vendégek!
- ¶ Büszkén állíthatom, nem lehet lelkiismeret-furdalásunk, hogy elszaladtunk Róka Enikőnek az elmúlt évtizedben véghez vitt eredményei mellett, erre korábbi írásaink, nyomtatott és online felületen egyaránt lehetnek a bizonyítékaink. Még a Magyar Nemzeti Galéria tudományos titkáráként adott számot addigi pályájáról, Ernst Lajos életútjának kutatásáról, a Galéria grafikai gyűjteményében végzett munkájáról. Egy zürichi kiállítás kapcsán mondta akkor: „Ez a kritikai megközelítés, ugyanakkor a közös identitás erősítésén munkálkodó múzeumszemlélet mindenképpen tanulságos lehet a hazai történeti múzeumok számára is. Persze kérdés, hogy ma egy ilyen problémaérzékeny kérdéssel hogyan fogadna a hazai közönség, elbírná-e az adott intézmény, elviselné-e a kultúrpolitika.”
- ¶ Mivel a következő beszélgetést magam vettem fel vele éveekkel később, már mint a Fővárosi Képtár egy éve kinevezett igazgatójával, így biztosan tudom, hogy 2012 második felében, amikor az első beszélgetés megtörtént, nem volt kilátásban számára egy intézmény vezetése. Az mindenesetre példamutató, mi több, meghökkentő, hogy pontosan leírta, milyen múzeum és kiállításpolitika az ideálja, még ha ma biztosan tudjuk is, hogy a hazai történeti múzeumokban nem megvalósítható, mondhatni jelenleg utópisztikus elképzelés kritikai megközelítésről, közös identitás kifejezéséről és problémaérzékenységről beszélni.
- ¶ Nem úgy egy képtár esetében, és itt már a Fővárosi Képtár történetéről és jelenéről írt írásomra hivatkozom, amelyben Enikő igazgatóként szólal meg és beszél a terveiről, 2015-ben. „A Fővárosi Képtár mindvégig megmaradt a mindenkori modernista narratíva szerint működő, az autonóm magyar művészettörténet ideáljában fogant intézménynek, a mai Fővárosi Képtár szemléletben rokon a korábbi törekvésekkel”, áll a cikkben. Létezhet tehát olyan magyar múzeum, amely

kellően szabad a fent vázolt elképzelések megvalósításához. Már túl voltunk a *Privát nacionalizmusok* kiállításon, amely képzőművészeti volt ugyan, de erősen történeti mondani-valóval, és a nyilatkozatban megfogalmazott fontos elem, a gyűjtemény önreflexiója is zajlott már: „Átláthatóvá kell tenni, hogy a múzeumot emberek csinálják, meg kell hogy jelenjenek a paradigmaváltó kiállítások, kritikai attitűddel persze, hiszen a kánon nem örök és nem változatlan; történeti kontextusba helyezve ábrázolható, hogy a gyűjtemény egyfajta gondolkodásmód eredményeképpen alakult így.”

¶ Foglaljuk össze: arról van szó tehát, hogy Róka Enikő elképzelt egy ideális múzeumot és kiállítási programot, amit gyakorlatilag meg is tudott valósítani a Fővárosi Képtár élén eltöltött öt éve alatt. Ez idő alatt minden kiállítás és katalógusszöveg teljesítette azt a feltételt, amelyet korábban megfogalmazott: kritikai megközelítés, közös identitás kifejezése és problémáérzékenység. Azt gondolom, ez ma a legnagyobb múzeumi teljesítmény Magyarországon, és nem lehet kérdés, hogy ezt a teljesítményt a *MúzeumCafé* is díjjal jutalmazza.

¶ Gratulálunk, és további sikeres éveket kívánunk a Fővárosi Képtár vagy bármely más hazai múzeum élén!

¶ Kedves vendégek!

¶ A Narmer Építészeti Stúdió és Vasáros Zsolt építész személye annyira hazai közgyűjteménnyel, kiállítótérrel kapcsolható össze, hogy szinte már maga is múzeumi szakember, a hazai közgyűjteményi állomány tekintélyes részével volt már dolga múzeumi enteriőrök, látogatóközpontok, kiállítási installációk tervezőjeként. Egyfajta életműdíj is járhatna a Narmernek, bár idén még csak húszesztendő. De mostanra elkészült egy olyan épületkomplexum, az egykori Szabolcs utcai kórház területén megvalósult Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ (OMRRK), valamint egy művészettörténeti archívum és kutatóközpont otthona, amelynek léte hosszú időre meghatározza, hogyan gondolkodjon a múzeumi szakma műtárgyszállításról és -tárolásról, különböző anyagú és műfajú műtárgyak állapotmegőrzéséről, gyűjtemények közötti együttműködésről, archiválásról és kutatásról,

biztonságról és áttekinthetőségről. Mindez alapja a kurátori és kutatói munkának, hiszen egy kiállítás megtervezéséhez, egy katalógus összeállításához archívumra van szüksége, amely digitális formában és fizikai valójában egyaránt minél egyszerűbben elérhető, és olyan műtárgyanyagra, amely felmérhető, szállítható és kiállítható állapotban várja.

- ¶ Megyesi Zsolt projektvezető és Vasáros Zsolt vezető tervező együttműködése az érintett közgyűjteményekkel nem volt problémamentes, ezt a lapunkban velük készült beszélgetésben is kifejtik. De gondoljunk bele: rendkívül bonyolult feladat az építész számára egy családi ház tervezése során minden családtag elvárásait figyelembe venni úgy, hogy ezek az elvárások sokszor egymásnak is ellentmondanak, ám a ház mégis elkészül az eltérő igények összefésülésével és azoknak a műszaki adottságoknak a figyelembevételével, amelyeket leginkább a fizika törvényei határoznak meg, nem pedig az ízlés és a lelkesedés, vagy éppen a lelkesedés hiánya.
- ¶ Hogy őszinte legyek, felvetődött bennünk, hogy egy épülettel akkor lehetünk igazán elégedettek, ha valóban „működik”, ha teljesíti feladatait, és az sem baj, ha szeretik, akik használják. Ám az OMRRK birtokbavétele a szakma által nem fog gyorsan lezajlani néhány teherautónyi szállítmány bepakolásával. Hasznát egy kurátor lehet, hogy csak akkor érti meg, amikor kiállítást rendez az itt elhelyezett gyűjteményekre és archívumokra támaszkodva, és lehet, hogy erre csak évek múlva nyílik lehetősége. Ez a költözés sokáig fog tartani, a „belakás” még tovább.
- ¶ Mi, a szerkesztőbizottság és a szerkesztőség tagjai bejártuk már az épületeket, néhányunk többször is. Van, aki az első ötletmorzsától ismeri, és nélküle nem is létezne ez a fogalom, hogy OMRRK. Egyöntetűen úgy gondoltuk, hogy el kell ismernünk azt a munkát, amit Megyesi Zsolt, Vasáros Zsolt és a Narmer Építészeti Stúdió munkatársaként még sok-sok szakember elvégzett, és ezt megtehetjük anélkül, hogy – a saját kereiteinket átlépve – muzeológussá tesszük őket, mégpedig egy különdíjjal, amelyet idén első ízben nyújtunk át.
- ¶ Sok sikert kívánunk a díjazottaknak!

Gréczi Emőke

Róka Enikő, mögötte Lakner László: *Suba (Bunda)*, 1970, olaj, vászon, 145×195 cm
Szilágyi Lenke felvétele